“ADOLAT”
MILLIY HUQUQIY AXBOROT MARKAZI
Guvohnoma № 636478
Litsenziya C-5669732

“HUQUQ va BURCH+” —
«ПРАВО и ДОЛГ+» —
"RIGHT and DUTY+"
Journal home page:
https://adolatmarkazi.uz/magazine/electron?id=335

2025-yil
11-son
noyabr
ISSN 3093-8546

O‘zbekiston respublikasining sun’iy intellekt to‘g‘risidagi qonun loyihasi: huquqiy zarurat, yangi doktrinalar va xalqaro tartibga solish modellariining qiyosiy tahlili

Shoxjaxon To’xtamirzayev, Iskandar Nematjonov,
Tadqiqotchilar
Huquqshunos
e-mail: iskandarskyfall1997@gmail.com

Аннотация. Ushbu maqola O‘zbekiston Respublikasining sun’iy intellekt (SI) texnologiyalarini rivojlantirish va tartibga solishga qaratilgan qonun loyihasini keng qamrovli huquqiy va akademik tahlil qilishga bag‘ishlangan. Tadqiqotda, birinchidan, qonun loyihasining O‘zbekistonning hozirgi huquqiy bazasidagi o‘rni va uning qabul qilinishi uchun mavjud huquqiy va ijtimoiy zaruriyat chuqur o‘rganiladi.

Калит сўзлар. Sun’iy intellekt, qonun loyihasi, O‘zbekiston, huquqiy tartibga solish, raqamli huquqlar, funksional huquqiy subyektivlik, kognitiv huquqlar, raqamli diskriminatsiya, raqamli meros, huquqiy tahlil, xalqaro tajriba

Аннотация. Данная статья посвящена всестороннему правовому и академическому анализу законопроекта Республики Узбекистан, направленного на развитие и регулирование технологий искусственного интеллекта (ИИ). В исследовании, во-первых, глубоко изучается место законопроекта в современной правовой базе Узбекистана и существующая правовая и социальная необходимость его принятия

Ключевые слова. Искусственный интеллект, законопроект, Узбекистан, правовое регулирование, цифровые права, функциональная правовая субъективность, когнитивные права, цифровая дискриминация, цифровое наследие, правовой анализ, международный опыт.

Annotation. This article is devoted to a comprehensive legal and academic analysis of the draft law of the Republic of Uzbekistan on the development and regulation of artificial intelligence (AI) technologies. In the study, firstly, the place of the draft law in the current legal framework of Uzbekistan and the existing legal and social necessity for its adoption are deeply studied. It is shown that currently, relations in the field of AI are not regulated by specific regulatory legal acts, and the lack of clear mechanisms to counter new digital threats is the main motivation of this project.

Keywords. Artificial intelligence, draft law, Uzbekistan, legal regulation, digital rights, functional legal subjectivity, cognitive rights, digital discrimination, digital heritage, legal analysis, international experience

Sun’iy intellektning global va milliy huquqiy tartibga solishga ta’siri

Zamonaviy texnologiyalarning eng muhim yutuqlaridan biri bo‘lgan sun’iy intellekt (SI) bugungi kunda iqtisodiyot, ijtimoiy munosabatlar va davlat boshqaruvi sohalarida inqilobiy o‘zgarishlarga sabab bo‘lmoqda. Uning algoritmlari tobora murakkablashib, jamiyat hayotining deyarli barcha jabhalariga chuqur kirib bormoqda, shu bilan birga yangi turdagi xavflar va huquqiy noaniqliklarni keltirib chiqarmoqda. Global miqyosda bu texnologiyalar huquqiy tizimlarni qayta ko‘rib chiqish zaruratini keltirib chiqardi. O‘zbekiston ham ushbu global tendensiyalardan chetda qolmagan holda, sun’iy intellektni huquqiy tartibga solish bo‘yicha muhim qadam tashlamoqda. Ushbu maqolaning asosiy maqsadi – O‘zbekistonning ushbu tashabbusini huquqiy va akademik jihatdan chuqur tahlil qilish, uning o‘ziga xos jihatlarini ochib berish va kelajakdagi takomillashtirish yo‘llarini belgilashdan iborat.

Qonun loyihasining huquqiy va ijtimoiy zaruriyati

O‘zbekiston Respublikasining "Sun’iy intellekt to‘g‘risida"gi qonun loyihasining ishlab chiqilishi mamlakatning raqamli transformatsiyaga bo‘lgan strategik yondashuvining logik davomi hisoblanadi. Loyihaning o‘zida ta’kidlanishicha, uning asosiy maqsadi inson huquqlari va erkinliklarini, sha’ni va qadr-qimmatini, shuningdek, milliy xavfsizlik va jamoat manfaatlarini himoya qilishdan iborat.[1] Ushbu zaruriyat zamirida mavjud huquqiy bazaning parokandaligi va bu sohadagi bo‘shliqlar yotadi. Oliy Majlis Qonunchilik palatasida o‘tkazilgan davra suhbati natijalariga ko‘ra, mamlakatda SI sohasidagi munosabatlar hozirga qadar 5 ta tarqoq normativ-huquqiy hujjatlar bilan tartibga solinmoqda.[7] Bu holat yagona tizimli yondashuvning yo‘qligidan dalolat beradi. Mazkur huquqiy parokandalik yangi texnologiyalar keltirib chiqarayotgan xavflarga to‘liq javob bera olmaslikka olib keladi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, jumladan, sun’iy intellektning rivojlanishi yangi turdagi raqamli jinoyatlar, kiberxavflar, raqamli kuzatuv orqali shaxsiy hayotga tajovuz qilish hamda algoritmik diskriminatsiya kabi holatlarni yuzaga keltirmoqda[8]. Algoritmik diskriminatsiya, masalan, yollash, kreditlash yoki ijtimoiy xizmatlardan foydalanishda noxolis qarorlarga sabab bo‘lishi mumkin[9]. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun huquqiy mexanizmlarni ishlab chiqish zaruriyati keskin dolzarblik kasb etadi[8]. Shu sababli, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 14-oktabrdagi **PQ-358-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Sun’iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilgacha rivojlantirish strategiyasi"da “normativ-huquqiy bazani shakllantirish”** asosiy maqsadlardan biri etib belgilangan[11]. Demak, mazkur qonun loyihasi mavhum bir tashabbus emas, balki

Guvohnoma № 636478 Litsenziya C-5669732 ISSN 3093-8546

O‘zbekistonning raqamli transformatsiyasi strategiyasining logik davomi hisoblanadi, ya'ni tarqoq huquqiy baza yangi raqamli tahdidlar va hukumatning bu masalaga strategik yondashuvi natijasida yagona qonun loyihasini ishlab chiqish zaruratini keltirib chiqargan.

Amaldagi O‘zbekiston qonunchiligida sun’iy intellektga oid munosabatlarni bevosita tartibga soluvchi yagona hujjat mavjud emas. Qonun loyihasining o‘zida ta’kidlanganidek, loyiha **“Shaxsiy ma’lumotlar to‘g‘risida”**gi[12], **“Axborotlashtirish to‘g‘risida”**gi va **“Elektron hukumat to‘g‘risida”**gi[14] qonunlar bilan uzviy bog‘liqlikda ishlab chiqilgan[1]. Ushbu qonunlar ma’lumotlar yig‘ish, qayta ishlash va himoyaga oid umumiy qoidalarni belgilaydi. Misol uchun, **“Elektron hukumat to‘g‘risida”**gi qonun asosan davlat organlarining axborot almashinuvi va rasmiy veb-saytlar faoliyatini tartibga solishga qaratilgan[14]. Biroq bu qonunlarda avtomatlashtirilgan qarorlar uchun mas’uliyatni aniq belgilash, sun’iy intellekt tomonidan yaratilgan kontentga nisbatan mualliflik huquqini belgilash[16] yoki algoritmlardagi noxolislikni oldini olish[9] kabi SI’ga xos bo‘lgan masalalar bo‘yicha huquqiy mexanizmlar mavjud emas. Bu huquqiy bo‘shliqlar qonun loyihasining ishlab chiqilishi uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

Qonun loyihasi mavjud huquqiy bo‘shliqlarni yopishga qaratilgan aniq qoidalar va mexanizmlarni joriy etadi. Xususan, u “muhim (kritik) sun'iy intellekt” tizimlari tushunchasini kiritib[1], ularga alohida majburiyatlar yuklaydi, masalan, xavfsizlikni ta’minlash, ro‘yxatdan o‘tish va hisobot berish[1]. Shuningdek, loyiha foydalanuvchilarning “izoh olish va AI qarorlarini rad etish huquqi”ni belgilaydi[1], bu esa algoritmlar tomonidan qabul qilingan avtomatlashtirilgan qarorlar oqibatida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan huquqiy noaniqlikni bartaraf etishga qaratilgan muhim qadamdir.

Bu qonuniy choralar faqat nazariy ahamiyatga ega emas, balki amaliyotdagi raqamli transformatsiyani qonuniy jihatdan qo‘llab-quvvatlaydi. Hukumatning sog‘liqni saqlash, sud tizimi va davlat boshqaruvi kabi turli sohalarda sun’iy intellektni joriy etishga oid ustuvor loyihalari[17] qonun loyihasining quruq nazariy hujjat emas, balki aniq amaliy talabdan kelib chiqqanini isbotlaydi. Loyihada, masalan, sud tizimida avtomatik qaror qabul qilish **("qonun hujjatlarini tahlil qilish platformasi")** kabi loyihalar[17] bevosita qonun loyihasining VI bobida **(“Maxsus qo‘llanilish sohalari”)** belgilangan qoidalar[1] bilan chambarchas bog‘liq. Bu esa loyiha matnining milliy strategik dasturlar bilan uyg‘unligini va tizimli yondashuvni ko‘rsatadi.

Qonun loyihasi o‘zining **3-moddasida** bir qator asosiy tamoyillarni belgilaydi: inson huquqlari, erkinliklari va sha’ni ustuvorligi; davlat suvereniteti va milliy xavfsizlikni ta’minlash; qonuniylik, shaffoflik va adolat[1]. Bu tamoyillar xalqaro huquqiy me’yorlarga mos keladi va loyihaning asosiy maqsadi innovatsiyani rag‘batlantirish bilan birga fuqarolarning huquqlari va jamoat manfaatlarini himoya qilish

ekanligini ko‘rsatadi.

Loyihaning muhim jihatlaridan biri bu “muhim (kritik) sun'iy intellekt” tushunchasini kiritishdir[1]. Ushbu tushuncha inson huquqlari, jamoat xavfsizligi yoki milliy xavfsizlikka sezilarli ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan tizimlarni o‘z ichiga oladi[1]. Bunday tizimlar uchun ishlab chiquvchilar va yetkazib beruvchilarga alohida majburiyatlar, jumladan, xavfsizlik baholashdan o‘tish, ro‘yxatdan o‘tish va hisobot berish kabi talablar yuklanadi[1].

Bu konsepsiya bevosita Yevropa Ittifoqining **“AI Act”idagi “High-risk” (yuqori xavfli)** tizimlar tushunchasini aks ettiradi[1]. Ikkala modelda ham xavfga asoslangan yondashuv *(risk-based approach)* ustuvor hisoblanadi. Bu yondashuv innovatsiyaga to‘siq bo‘lmasdan, eng muhim sohalarda (masalan, sog‘liqni saqlash, sud tizimi) qo‘llaniladigan SI tizimlarini qat’iy tartibga solishga imkon beradi[17]. O‘zbekiston, bu konsepsiyani qabul qilib, nafaqat texnologik taraqqiyotga, balki xavfsizlik va fuqarolar himoyasiga ustuvor ahamiyat beradigan yondashuvni tanlagan. Bu esa AQShning "yengil tartibga solish" ("light-touch regulatory") modelidan[3] ko‘ra Yevropa modeliga yaqin turadi va loyiha matnining milliy strategik dasturlar bilan uyg‘unligini ko‘rsatadi.

Qonun loyihasining **9-bobi** O‘zbekiston huquqshunosligi uchun mutlaqo yangi bo‘lgan bir qator kontseptual doktrinalarni o‘z ichiga oladi. Bu doktrinalar loyihaning faqat joriy tartib-qoidalarni belgilash bilan cheklanmasdan, balki raqamli davrning kelajakdagi huquqiy muammolariga javob berishga intilishini ko‘rsatadi.

Loyiha “raqamli diskriminatsiya” tushunchasini huquqiy toifa sifatida ilk bor talqin qilib, uni “yangi raqamli subyekt va obyektlarni huquqiy tizimdan chiqarib tashlash yoki ularga nisbatan noxolis cheklov qo‘yish orqali huquqiy tengsizlikni yuzaga keltiruvchi harakat va munosabatlar” deb ta’riflaydi[1]. Bu tushuncha G‘arb akademik adabiyotlarida keng muhokama qilinayotgan “algoritmik noxolislik” (algorithmic bias) tushunchasidan[9] kengroqdir. Algoritmik noxolislik ko‘pincha ma’lumotlar to‘plamidagi mavjud ijtimoiy noxolisliklarni takrorlaydi va tizimning noto‘g‘ri yoki adolatsiz qarorlar qabul qilishiga olib keladi[10]. O‘zbekiston loyihasi esa bu masalani yanada kengroq, huquqiy tenglik nuqtai nazaridan ko‘rib chiqadi va yangi raqamli subyektlarni huquqiy tizimga integratsiya qilish zarurligiga e’tibor qaratadi. Bu O‘zbekistonning sohada o‘ziga xos yondashuvni shakllantirishga intilishini ko‘rsatadi.

Loyiha SI’ga “cheklangan (funksional) huquqiy subyektivlik” berish zarurligini ilgari suradi[1]. Bu SI’ning unga berilgan avtonomiya doirasida ma’lum huquq va majburiyatlarga ega bo‘lishini anglatadi. Xalqaro akademik adabiyotlarda bu masala uzoq vaqtdan beri munozarali bo‘lib keladi[16]. Masalan, Yevropa Ittifoqida bu kontseptsiya hali to‘liq qabul qilinmagan[19]. O‘zbekiston qonun loyihasi bu g‘oyani aniq huquqiy norma sifatida kiritishga jur'at qilgan. Akademik manbalarda ta’kidlanganidek, SI’ga huquqiy subyektivlik berishning “ontologik” emas, balki “funksional” sabablari bor[16]. Ya’ni, bu AI’ning ongi borligi uchun

emas, balki to‘liq avtonom tizimlar ishtirokidagi huquqiy munosabatlarni, masalan, avariya holatidagi mas’uliyatni aniqlashni soddalashtirish uchun zarur bo‘lishi mumkin[16]. Loyihaning "funksional" subyektivlikka urg‘u berishi bu ilmiy munozaralarni hisobga olganidan dalolat beradi.

Qonun loyihasi **“kognitiv huquqlar”ni “to‘rtinchi avlod”** inson huquqlari sifatida e’tirof etib, ularni inson ongining daxlsizligi, fikrlash erkinligi, xotira va his-tuyg‘ularni texnologik aralashuvdan himoya qilishni nazarda tutadi[1]. Xalqaro miqyosda “neyrohuquqlar” deb ataluvchi bu huquqlar hozirda asosan Chili, Ispaniya kabi davlatlarda va AQShning Kolorado va Kaliforniya shtatlarida muhokama qilinmoqda[20]. Bu O‘zbekistonning eng so‘nggi global huquqiy tendensiyalardan xabardorligini ko‘rsatadi. Loyiha bu huquqlarni tan olgan bo‘lsa-da, ularni amalda qanday himoya qilish mexanizmlari aniq ko‘rsatilmagan. Ko‘plab akademik adabiyotlarda bu huquqlarni himoya qilish uchun mavjud qonunlar (masalan, shaxsiy ma’lumotlar himoyasi) yetarli emasligi ta’kidlanadi[20]. Bu esa loyihani amaliy mexanizmlar bilan to‘ldirish zaruriyatini keltirib chiqaradi.

Loyiha vafot etgan shaxslarning **“raqamli egizaklari”, “virtual avatarlari”** va boshqa raqamli aktivlarini huquqiy tartibga solish va himoya qilish zarurligini ilgari suradi[1]. Hozirgi kunda “raqamli meros” masalasi asosan onlayn akkauntlar, kriptovalyutalar va boshqa raqamli aktivlar doirasida hal etilmoqda[21]. UNESCO kabi xalqaro tashkilotlar esa **“raqamli meros”**ni asosan madaniy va ilmiy ma’lumotlarni saqlash (preservation) kontekstida ishlatadi[23]. O‘zbekiston loyihasining bu tushunchani **“shaxsiyatning o‘ziga xos davomchisi”[**1] sifatida talqin qilishi innovatsion va amaliy jihatdan dolzarb yondashuvdir, chunki zamonaviy texnologiyalar shaxsning shaxsiyatini, xotirasini va ma’lumotlarini virtual tarzda saqlash imkonini beradi.

O‘zbekistonning sun’iy intellekt bo‘yicha qonun loyihasi global miqyosdagi asosiy huquqiy yondashuvlar bilan o‘ziga xos tarzda rezonanslashadi. Har bir davlat va mintaqa o‘zining siyosiy va iqtisodiy xususiyatlaridan kelib chiqib, SI’ni tartibga solishga har xil yondashmoqda.

Yevropa Ittifoqining "AI Act"i: Yevropa Ittifoqi AI’ni “xavfga asoslangan” modelda tartibga soladi. U AI tizimlarini **“yo‘l qo‘yib bo‘lmaydigan xavf”, “yuqori xavf”, “cheklangan xavf” va “minimal/no-xavf”** kabi toifalarga ajratadi. Yuqori xavfli tizimlar uchun qattiq majburiyatlar yuklanadi va ularning bozorga chiqarilishidan oldin xavfsizlik baholashidan o‘tishi talab etiladi[1]. O‘zbekiston loyihasidagi **“muhim (kritik) sun'iy intellekt”** toifasi[1] va unga nisbatan qo‘llaniladigan alohida nazorat tartibi[1] Yevropa modeliga ancha yaqin turadi.

AQShning "yengil tartibga solish" modeli: AQShda SI ni tartibga solish bo‘yicha yagona federal qonun mavjud emas. AQSh **“yengil tartibga solish”** yondashuvini qo‘llab, sektorlarga oid tartibga solish, ijro etuvchi buyruqlar va **“tartibga soluvchi sandboxlar”** (regulatory

sandboxes) yaratish orqali innovatsiyani rag‘batlantirishga qaratilgan[3]. Bu yondashuv ma’lum darajada tartibga solishga qaramay, texnologik kompaniyalarning erkinligini ustuvor deb biladi.

Xitoyning markazlashgan boshqaruv modeli: Xitoyning **"AI Plus"** strategiyasi markazlashtirilgan boshqaruvni taqozo etadi. U majburiy “labeling” (belgilash) qoidalarini joriy etgan va AI’ni ijtimoiy nazorat va milliy xavfsizlikka oid masalalar bilan chambarchas bog‘laydi[5].

Model sintezi: O‘zbekistonning qonun loyihasi bu uch modelning o‘ziga xos sintezi sifatida ko‘rinadi. Loyiha matnida "xalqaro standartlar, ilg‘or xorijiy tajribalar hamda milliy manfaatlarni hisobga olgan holda" tayyorlanganligi ta’kidlangan[1]. Loyiha matnida “muhim” SI tizimlariga nisbatan yevropacha **“xavfga asoslangan”** yondashuv[1] bilan birga, **“milliy xavfsizlik”[**1] kabi davlat nazoratini nazarda tutuvchi tamoyillar kiritilgan. Bu esa mamlakatning G‘arb va Sharq tajribalarini milliy sharoitga moslashtirishga intilishini ko‘rsatadi.

Quyidagi jadvalda bu uch asosiy model va O‘zbekiston loyihasi o‘rtasidagi farqlar va o‘xshashliklar qiyosiy tahlil qilingan.

Xulosalar va tavsiyalar

O‘zbekiston Respublikasining sun’iy intellekt to‘g‘risidagi qonun loyihasi mavjud huquqiy bo‘shliqlarni bartaraf etishga va mamlakatning raqamli transformatsiyasini huquqiy jihatdan ta’minlashga qaratilgan muhim qadamdir. Loyiha zamonaviy va akademik doiralarda muhokama qilinayotgan bir qator yangi doktrinalarni (funksional huquqiy subyektivlik, kognitiv huquqlar, raqamli meros, raqamli diskriminatsiya) o‘z ichiga olgan bo‘lib, bu uning global miqyosdagi eng ilg‘or huquqiy hujjatlardan biri bo‘lishga intilishini ko‘rsatadi. Loyiha xavfga asoslangan yondashuvni tanlab, Yevropa modeliga yaqin turadi, shu bilan birga milliy xavfsizlikka oid jihatlarni ham e'tiborga oladi. Bu siyosiy-huquqiy tanlov mamlakatning global miqyosdagi "AI poygasi"da 3 o‘z o‘rnini belgilashga bo‘lgan urinishi sifatida baholanishi mumkin.

Maqolaning akademik tahlili loyihani yanada takomillashtirish uchun quyidagi tavsiyalarni beradi:

Terminologiyani aniqlashtirish: Loyihada kiritilgan “kognitiv huquqlar”, “raqamli egizaklar”, “virtual avatarlar” kabi tushunchalarning huquqiy rejimini belgilashda yanada chuqurroq ilmiy asoslash zarur. Bu tushunchalar yuzasidan huquqiy doktrinani shakllantirish bo‘yicha ilmiy-tadqiqot ishlari olib borilishi maqsadga muvofiq.

Amaliy mexanizmlarni ishlab chiqish: Loyihada nazarda tutilgan huquqlarni amalda ta’minlash mexanizmlari aniq bo‘lishi kerak. Algoritmik diskriminatsiyani aniqlash va unga qarshi kurashish[10], shuningdek, kognitiv huquqlarni himoya qilish[20] bo‘yicha amaliy va texnik reglamentlarni yaratish, vakolatli davlat organlariga bu borada aniq vazifalarni yuklash lozim.

Huquqiy javobgarlikning aniq chegaralarini belgilash: 8-bobda (“Yuridik javobgarlik”)[1] javobgarlik turlari nazarda tutilgan bo‘lsa-da, SI’ning funksional huquqiy subyektivligi bilan insonning (ishlab chiquvchi, foydalanuvchi) javobgarligi o‘rtasidagi chegarani aniq belgilab berish lozim.

Qonun loyihasining 63-moddasida “Raqamli huquqlar kodeksi”ni ishlab chiqish va qabul qilish zaruriyati asoslab berilgan[1]. Bu tashabbus loyihada ilgari surilgan yangi doktrinalarni tizimlashtirish va O‘zbekistonning raqamli jamiyatga o‘tishidagi huquqiy poydevorni mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu kodeks, xalqaro tajriba va milliy o‘ziga xoslikni inobatga olgan holda, raqamli kelajak uchun mustahkam huquqiy asos yaratishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING SUN’IY INTELLEKT TO‘G‘RISIDAGI QONUN LOYIHASI()

AI Act | Shaping Europe's digital future, accessed September 11, 2025,

Sen. Cruz Unveils AI Policy Framework to Strengthen American AI ..., accessed September 11, 2025,

THE U.S. APPROACH TO AI REGULATION: FEDERAL LAWS, POLICIES,AND STRATEGIES EXPLAINED, accessed September 11, 2025,

China releases 'AI Plus' plan, rolls out AI labeling law - IAPP, accessed September 11, 2025,

Amazon-backed AI company Anthropic updates terms of service to ban sales Chinese companies, cites threat to national security, accessed September 11, 2025,

Sun'iy intellekt tizimidan foydalanishning huquqiy asoslari: zarur qadamlar - Олий Мажлис Конунчилик палатаси, accessed September 11, 2025,

ISSN: 2181-3906 2025 - «MODERN SCIENCE AND RESEARCH», accessed September 11, 2025,

+ Algorithmic Discrimination Protections | OSTP | The White House, accessed September 11, 2025,

Algorithmic Bias Explained - The Greenlining Institute, accessed September 11, 2025,

PQ-358-сон 14.10.2024. Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilga ..., accessed September 11, 2025,

Tariflar va hujjatlar - Garant bank, accessed September 11, 2025,

Maxfiylik siyosati - voltauto, accessed September 11, 2025,

188-сон 03.06.2016. “Elektron hukumat to'g'risida”gi O'zbekiston ..., accessed September 11, 2025,

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI - Dangara.uz, accessed September 11, 2025,

Analysis of the Legal Subject Status of Artificial Intelligence - Scirp.org, accessed September 11, 2025,

Uzbekistan to integrate AI into healthcare, courts, and public services - Kun.uz, accessed September 11, 2025,

EU Artificial Intelligence Act | Up-to-date developments and analyses of the EU AI Act, accessed September 11, 2025,

Robots and AI as Legal Subjects? Disentangling the Ontological and Functional Perspective, accessed September 11, 2025,

Neurorights: Is the creation of new human rights effective in protecting human dignity from the misuse of neurotechnology? | International Bar Association, accessed September 11, 2025,

Digital Property FAQs - American Bar Association, accessed September 11, 2025,

Estate Planning for Crypto: What Happens When You Die - Investopedia, accessed September 11, 2025,

Charter on the Preservation of the Digital Heritage - UNESCO Digital Library, accessed September 11, 2025,

Legal Implications of Digital Heritagization - OpenEdition Journals, accessed September 11, 2025,

Digital heritage - Wikipedia, accessed September 11, 2025,

Copyright and Digital Cultural Heritage | Europeana PRO, accessed September 11, 2025,

Belief in Human Rights: An Opportunity for Cross-Cultural Cognitive Science (Chapter 23), accessed September 11, 2025,

RAQAMLI MEROSNI FUQAROLIK HUQUQIY HIMOYASI VA ELEKTRON VASIYATNOMALARI Текст научной статьи по специальности - КиберЛенинка, accessed September 11, 2025,

RAQAMLI MEROSNI FUQAROLIK HUQUQIY HIMOYASI VA ELEKTRON VASIYATNOMALARI - Oriens.uz, accessed September 11, 2025,